

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovoliijo naj se pošiljati „Národní Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvoliijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

10. štev.

V Ljubljani, dne 15. maja 1897.

VII. leto.

Boj proti jezikovnim naredbam.

Sedanje ministerstvo na Dunaji tudi ni Slovanom kdo vé kako naklonjeno, posebno pravosodnemu ministru grofu Gleispachu se ne more očitati, da bi kako pospeševal slovanstvo. Pri imenovanjih sodnih uradnikov na Dolenjem Štajerskem, Slov. Koroškem in na Primorskem se skoro prav nič ne ozira na znanje slovenščine. Sam je priznal, da ni v korist pravosodju, ako se pri porotnih sodiščih morajo rabiti tolmači. Obetal je celo, da bode gledal, da se to v bodoče odpravi. Vzlic njegovim sladkim besedam pa pravosodni minister še dosedaj ni ničesar storil, da odpravi take razmere v Gorici in Celovcu. Za Gorico je imenoval državnega pravdnika, ki pri vseh obravnavah le italijalijanski govori, kajti slovenščine ni toliko vešč, da bi umel v njej govoriti. Pa tudi v Celju se pri okrožnem sodišču vedno bolje košati nemščina.

Pa saj je nedavno s tem pokazal grof Gleispach, da mu ni na slovenskem uradovanju, imenovavši za višjega državnega pravdnika trdega Nemca, da si je imel dobrega slovenščine in pravdniških poslov veščega prošnjika na razpolago.

Pa tudi drugi ministri ne kažejo za slovanstvo večje naklonjenosti. Tako minister Gautsch še do danes ni poskrbel, da bi goriški in tržaški Slovenci dobili mestni slovenski šoli, da ne govorimo o šolskih razmerah na Koroškem. Grof Badeni je bil sam na Primorskem, sam se je prepričal, kako zatirajo Italijani slovanski živelj, videl je, da pred Rinaldinijem se na Primorskem ne razširja avstrijsko domoljubje, a storil pa še ni ničesa, da se premene razmere na Primorskem, dasi premene zahtevajo ne le slovanske, temveč tudi avstrijske koristi. Povsod se kaže, da grof Badeni hodi popolnoma po poti prejšnjih vlad, ki so pač z besedami bile včasih Slovanom prijazne, dejanski pa zanje malo storile.

Vzlic temu je baš to ministerstvo pri liberalnih in narodnih Nemcih prišlo v tako nemilost, da so predlagali, naj se toži. Ministru Gleispachu v državnem zboru se je klicalo, da je izdajalec nemškega naroda in napravili so bili tak hrup, da niti govoriti ni mogel.

Vlada je izdala neke jezikovne naredbe za Češko in Moravsko, po katerih bodeta v teh dveh deželah oba

LISTEK.

Mučenik.

(Bolgarski spisal N. L. Karavelov.)

Dolg in širok je Djari-Bekir; močni in visoki so zidovi njegove utrdbe; težke so turške verige. Prokleta je od Boga to turško mesto; prokleti so tudi ljudje, ki živé v njem. Ni ne dežja, ne rosice, ne hladne planinske sapice, ni ničesa dobrega, kakor v naši deželi, v naši Bolgariji. Z neba peče anatolsko solnce, peče nad glavo, kakor peklenski ogenj in možgani vro človeku v glavi, kakor v kotlu; opeka poka in svinec se topi na džamijah od žarečega solnca. Pri nas soluce greje v veselje ljudem in živini; v tem pustem Djari-Bekirji pa ljudi le prepeka, živino in travo pali in zelenjavo suši. Tukaj se nikdo ne veseli, nikdo ne raduje, — tukaj je le puščava in pekel! Tukaj ne dobiš ni pomladanske koprive, ni po-

mladanskega, ni jesenskega podleska, tu ne najdeš leskovega grmiča, povsod je vse žalostno! Samo neka grlica leta in grli, ali pa kljuje s svojim kljunom po džamiji; včasih pa lastovica zažvrgoli, toda tiho in dolgočasno, kakor bi kakega človeka devali v grob.

Siromašna je priroda v tej daljni deželi. Solnce vse požge, kar živi in kar hoča živeti; oblaki beže iz tega kraja in zemlja poka od suše. Če izraste cvetlica ali zelena trava, jo solnce posuši, da je taka kakor slama. Boré se ptičice z vročino, ali jako hitro oslabe v tej borbi in beže iz te dežele; jagujeta in kozlički zgubé vse veselje in ne igrajo se in skačejo, kakor pri nas. Našinec ne more dolgo živeti v tej deželi, in boriti se s to strašno prirodo — človek zveni, osivi, zboli in duša odide iz slabega telesa.

Samo za Turke, velbljode in osle je ta zemlja, le tem je dano, da ondu živé. Turek leži ves dan pod oljko ali smokvo; jé svoj pilav (rižovo jed) in pije svoj šerbet

deželna jezika jednakopravna in morajo tisti, ki bodo v bodoče hoteli postati uradniki v teh deželah, biti večji obeh deželnih jezikov. To je Nemce jako razburilo. Vsak pravicoljuben človek mora priznati, da se s tem Nemcem nobena krivica ne godi. Če morajo češki uradniki znati nemški, zakaj bi se Nemci ne učili drugega deželnega jezika. Da pa to ni tako strašno, je vidno iz tega, da je že skoro pred tridesetimi leti bivši pravosodni minister, nemški politični vodja dr. Herbst, se bil izrekel, da bi na Češkem slednji uradnik moral znati oba deželna jezika. Zgodilo se to ni, ker so drugi Nemci nasprotovali.

Grof Badeni pa ni iz ljubezni do Čehov izdal teh naredb, kar najbolje dokazuje to, da je ni izdal za Šlezijo, kjer bi bila najpotrebnejša. Izdal jo je jedino za to, ker brez Čehov večine sestaviti ne more. Nemški liberalci so se pri zadnjih volitvah tako razcepili in toliko zgubili, da ž njih pomočjo vladi ni pomagano. Tudi se nobena stranka na desnici ne mara pajdašiti z nemškimi liberalci, ki so v tesni zvezi z židovstvom. Grof Badeni je bil prisiljen nekaj storiti za Čeha.

Jezikovni naredbi sta vzbudili silen hrup. Najprej so začele oglašati se nemške občine in okrajni zastopi z ugovori proti jezikovni naredbi. Nemški listi so z veseljem prinašali te izjave, da si so bile vse narejene po jednem in istem kopitu. Seveda tudi naši štajerski in koroški Nemci niso v tem oziru zaostali. Ti so že zaradi tega ugovarjali in kričali, da vlado prestrašijo, da ne izda kaj podobnega za slovenske dežele.

Potem so pa jeli prirejati shode, na katerih so grozno proti vladi zabavljali in zahtevali preklic jezikovnih naredb. Na teh shodih se je toliko govorilo o zatiranju nemštva, da bi bil kdo sodil, da sedanja vlada Nemce kar dere. Dne 2. maja sta bila dva velika nemška shoda v Liberci in Toplicah na Češkem. Na prvem so narodni, na drugem pa liberalni Nemci ugovarjali jezikovnim naredbam. Teh shodov se je udeležilo tudi več nemških državnih poslancev.

V državnem zboru se je pa stavilo od nemške strani celo vrsto predlogov proti jezikovnim naredbam. V teh predlogih se je zahtevalo, da se voli poseben odsek, da preiskuje njih zakonitost, da naj se precej prekličejo itd. Mej drugim so se pa stavili trije predlogi, naj se toži ministerstvo, ker je z izdajo jezikovnih naredb kršilo ustavo.

Razprave o raznih teh predlogih so bile tako burne, da tako burnih še ni bilo v državnem zboru. Nemci so kričali, kakor bi bili divjaki. Govornikov ni bilo nič razumeti in ni dosti manjkalo, da ni prišlo do boja s pestmi.

Ker se je od nemške strani povedalo proti jezikovnim naredbam, je bilo skrajno podlo, razžaljivo, a tako puhlo, da ni vredno, da bi navajali. Jeden narodni Nемец je naravnost trdil, da so Slovani nižje razvito pleme nego Nemci. V vsem se je pa videlo, da bi Nemci s silo radi omajali stališče sedanji vladi in zopet prišli do kake veljave. Zato hote z divjim kričanjem preprečiti vsako redno delovanje državnega zbora. Posebno liberalni Nemci čutijo, da se jim tla majejo pod nogami, ko niti v novo večino niso mogli prilezti, zato pa sedaj besné. S tem, da se izigravajo za varuhe nemštva, upajo zopet pridobiti zaupanje prebivalstva, katerega so zaradi svoje židom prijazne politike zgubili. Samo celjsko vprašanje tudi več ne vleče, zato je bilo treba Nemcem drugega predmeta za zabavljenje. Kričanje Nemcev v državnem zboru ni kričanje jeze, temveč kričanje obupa. Liberalni Nemci vedo, da jim gre za zadnjo politično veljavo. Ako sedaj ničesa ne opravijo, bode vlada rada ali ne rada vedno bolje se nagibala na slovansko stran in nekdanj mogočna liberalna stranka bode popoluoma pozabljena. Upamo, da se vlada in večina ne bodeta dali ugnati od teh nemških krikov, temveč bodeta že našli sredstev, da je zavrneta. Nemška surovost ne sme odločevati.

(sladko limonado), ali pa gre v kavarno in se raztegne po preprogi ter dremlje in dremlje.

„Alah-kerim, — Bog bode dal dan, bode dal tudi srečo!“ Velbljod ima ravno tako naravo, kakor Turek, in osel je popoln Turek, prav kakor bi se bila rodila od jedne matere. Dremlje velbljod, dremlje Turek, dremlje osel; strada velbljod, strada Turek, strada osel; trpi velbljod, trpi Turek, trpi osel! In v to proketo mesto izganja turška vlada najživeje Bolgare in Bošnjake, najpoštenejše in najpridnejše svoje državljane. Od Juskjudarja do Djaribekirja so razstresene kosti teh mučenikov; po vsej tej poti se nahajajo trupla teh pravičnikov, kateri so želeli sreče in blaginje svoji domovini in se poganjali za svojo svobodo.

Velikanske muke so trpeli ti bolgarski sveti mučeniki v djaribekirski trdnjavi; delali so od jutra do večera, tekla jim je sveta kri iz ranjenih rok, razpokanih nog po djaribekirskem tlaku; in azijski suroveži so se veselili, če

so mogli mučiti gjaverske duše; in ti ljudje sedeli so v ječi in se pogovarjali:

— Zakaj nas preganjajo? Zakaj so nas zaprli, reče drugi.

— Nas so zaprli za to, ker nismo Turki, ker smo kristijani, reče star, osivel Bolgar. — Ali meni ni hudo, bratje moji, če me gonijo in mučijo Turki; a hudo mi je, če naši kristijanje, naši očetje in matere, naši bratje in sestre in celo sorodniki zapuščajo nas, nas imenujejo neotesance in se sramujejo našega imena.

— Sedaj ni tako, kakor je bilo v starih časih, reče mlad Bolgar. — Ti, strije Korta, mari misliš, da so dandanes Bolgarija in Bolgari še taki, kot so bili tedaj, ko si ti bil v Belogradčiku? Ne, dandanes vsaka bolgarska duša, vsako bolgarsko srce bije za nas in prosi Boga za našo srečo in svobodo. Samo naši čorbadži (bogatini) nas še imenujejo neotesance in razbojnike; a vedi, vsi pošteni Bolgari sovražijo in preklinjajo dandanes čorbadžije in kmalu bodo vsi čorbadžije s Turki vred poobešeni.

Politični pregled.

Državni zbor bode zboroval do konca tega meseca. Vlada nam bode predložila tudi načrte predlog, ki se tiče obnovljenja pogodbe z Ogersko. Avstrijska in ogerska vlada sta se dosedaj sporazumeli v vseh predlogah, izimši doneska obeh državnih polovic. Madjari nočejo skoro ničesa več plačevati, kot so plačevali doslej, a naša državna polovica bi pa rada, da se to razmerje uredi po številu prebivalstva. Vsled tega se je položaj precej poostiril in govori se že o tem, da odstopijo avstrijski ali ogerski ministri. — Koristnega dela je novi državni zbor še malo dovršil, ker levičarji delajo s'rne ovire in bi radi Badeniju vlado vzeli.

Ebenhochov šolski predlog. Dne 4. t. m. je predložil dr. Ebenhoch v imenu katoliške stranke predlog o predrugačenju šolskega zakona. S tem predlogom se deželni zborom in odborom da velik upliv. Kjer bode pa deželni zbor klerikalen, bode pa cerkveni oblasti dovolil tako oblast v šoli, da drugi ne bodo imeli ničesa govoriti. V tacih rečeh bode cerkvena oblast odobravalna šolske knjige, vplivala na določbe v kakem obsegu in duhu naj se poučujejo razni predmeti. Po ovinkih se hoče vpeljati nekdanja konkordalska šola, ko je bil učitelj župnikov hlapec. Le-to je dobro, da položaj v državnem zboru za take poskuse ni posebno ugoden.

Šolski predlog. K Ebenhochovemu šolskemu predlogu se misli od strani čeških veleposestnikov predlagati dostavek, naj se šole uredi tako, da bodo ugajale večini šolo obiskujočih otrok glede vere in narodnosti. Kjer je več starišev druge vere ali narodnosti, se jim bodo dovolile razne olajšave, če bodo hoteli za svoje otroke osnovati svoje šole. Pred vsem jim ne bode treba donášati za javne šole, ako bodo za svoje šole vsaj toliko donášali, kot bi morali za javne. Deželni zbori bodo smeli sklepati o tem, kako se poskrbi za šole narodnih in verskih manjšin. V posebno meševitih okrajih se bodo

pa smeje upeljati dvojezične šole, na katerih se bode ta oba jezika jednako učila, ako to sklene deželni zbor. Nam je ta nasvet jako všeč, a le bojimo se, da bi ga naši nasprotniki po svoje ne izrabili. Pri nas so razmere drugačne, kakor na Češkem. Nemci bi tak zakon porabili, da kjer je le nekaj Nemcev, osnujejo take nemške šole. Za slovenske narodne manjšine bi ne poskrbeli. Vpeljali bi pa dvojezične šole na Slovenskem, kjer bi ne mogli nemških. Skušnje pa nas uče, da take dvojezične šole so v resnici le nemške in je njih glavni, če ne jedini namen, vtepanje nemščine.

Proti jezikovnim naredbam. V liberškem mestnem zastopu je dr. Jennel predlagal, naj mestni svet izdela spomenico na cesarja, v kateri naj razloži nedostatke jezikovnih naredeb, njih nezakonitost in krivice, ki so se zgodile Nemcem. V spomenici naj se vlada prosi, da svojim ministrom ukaže, preklicati jezikovne naredbe. Ta spomenica naj se pošlje potom magistrata občinam in občinskim zastopom, da jo podpišejo. Ta nujni predlog se je jednoglasno vzprejel. — Prusofilski Liberčanje so se torej postavili na čelo agitacije proti jezikovni naredbi, kar je že samo na sebi jako pomenljivo.

Osnova slovaške gimnazije prepovedana. Odkar je ogerska vlada zatvorila slovaške gimnazije, katere je narod vzdrževal z vso požrtvovalnostjo, nimajo Slovaki nobene srednje šole. Hoteli so zatorej na svoje stroške slovaško gimnazijo ustanoviti in so nameravali osnovati društvo, ki bode nabralo potrebnih sredstev in ta zavod osnovalo. Za gotovo so upali, da se jim to ne bode zabranjevalo, ker po ogerskem narodnostnem zakonu imajo državljani slednje narodnosti s svojimi sredstvi ali združenjem pravico, osnovati višje, srednje in ljudske šole. V ta namen imajo pravico si snovati društva, sklepati njih pravila in na podlagi potrjenih pravil denar nabirati. Slovaki so na podlagi tega zakona vlani v januarju vladi

V djaribekirski trdnjavi bilo je zaprtih kacin devetsto ljudij, največ so bili Bolgari, Bošnjaki in Hercegovci. Vsi ti siromaki so trpeli strašne muke, niso se nadejali, da še kdaj vidijo svojo domovino, svoje brate in sestre. Samo žejni vé, kaj je žeja, samo gladen, kaj glad, in samo zaprti zna ceniti svobodo.

Strijc Korta je bil zaprt od 1849. leta, ko so se bili izpuntali Bolgari v Belogradčiku. Hiral je ta junak, lasje so mu siveli na glavi; a še vedno sedi in sedi v ječi in čaka svobode, čaka božje milosti, čaka življenja ali smrti.

— Trpite, mladenči, rekel je svojim tovarišem mučenikom; prišel bode še dan, da vidimo božjo svetlobo, in našo blagoslovljeno deželo.

In trpeli so ti bolgarski mučeniki, nosili na nogah težke turške verige, in čakali so rešitve ali pa strašne osode; čakali so, da se jim snamejo z nog okovi, da bodo živeli zopet svobodni, ali pa, da jih položé v grob.

Silnega in trdnega značaja je bil strijc Korta, močan in ponosen junak je bil to, vse je molčé trpel, klel ni nikoli, samo žalosten je bil, ko ni imel tovariša po svojem srcu: težko mu je bilo, da ni imel človeka, komur bi odkril svoje srce in svojo dušo, komur bi se potožil, da bi mu pctem bilo ložje. Neko jutro pripeljejo iz Bolgarije mladega fanta, lepega kakor deklica, a junaka, kakor Kraljevič Marko; a bolan in bled je bil ta fant, kakor bi bil iz groba izlezal.

— Od kod si? vpraša strijc Korta tega novega mučenika.

— Iz Belogradčika, odgovoril je fant in zakašljaj.

— E-e-e, torej si iz mojega kraja, iz mojega mesta? vzkliknil je Korta.

— Si li iz Belogradčika? vprašal je fant.

— Mojemu očetu je bilo ime Kančo Kobilaš, a mati moja je bila Kara Slavčeva.

— „Teh ljudij ne poznam, rekel je fant.

predložili pravila, a njih vloga se je rešila še le te dni. Minister notranjih stvari je osnovo tacega društva prepovedal, ker je za višje izobraženje slovaške mladine že dovolj skrbjeno po sedanjih državnih šolah in ker Slovaki nimajo lastnih šolskih knjig, rabile bi se češke šolske knjige. Kako je na Ogerskem preskrbljeno za višje izobraženje slovaške mladine, vidno je iz tega, da se na nobeni državni gimnaziji slovaščina niti kot predmet ne poučuje. Ministrov ukaz je popolnoma nezakonit. Njega ne briga, če so slovaške šole potrebne in kakšne knjige se bodo rabile, to je stvar učnega ministra. Minister notranjih stvari ima samo potrditi društvena pravila. Nov dokaz, da na Ogerskem vlada le surovo nasilje, ne pa zakon in pravica.

Socijalizem na Hrvatskem se je mej kmeti tako močno razširil, da so nekateri kar popraševali, kdaj naj udarijo. Sedaj vlada proti socijalizmu silno strogo postopa. Pošte ne vzprejemajo pisem, ki so adresovana na socijalistični list „Sloboda“. Nekega socijalista so celo štirinajst dni zaprli, ko je hotel tako pismo odposlati, drugemu so prisodili osem dni zapora, ker je „Sloboda“ naročil. Druga dva kmeta so obsodili v štirinajst dnevni zapor, ker ju dolže, da sta iz Zagreba prinesla v Slavonijo več socijalističnih knjig. Dobili niso pri njima drugzega, kakor neki hrvatski zakonik, katerega so jima tudi odvzeli. V jedni vasi zaprli so 60 kmetov, ker so se udeležili nekega shoda. Nekega socijalista so hoteli v tej vasi prijeti, ker je dobil neko pismo iz Zagreba. Ker so se ljudje uprli orožnikom, prišli so vojaki in kmete v zapor odgnali. V Zidu na Hrvatskem kličejo otroci po ulicah „Živio socijalizem!“ — Zadnji čas so socijalistični list „Sloboda“ v Zagrebu zatrli.

Bosenska kmetška deputacija na Dunaju. Že ko je bil cesar v Zagrebu, se je neka bosenska deputacija bila prišla pritoževati, da se v Bosni kmetom kratijo pašniške pravice. Bosenska vlada je stvar pojasnila, da zemlje, ki je že obdelana, ni mogoče kmetom vrniti za pašnike, sicer pa imajo kmetje še dovolj pašnikov. Poslednje pa ni bilo

resnično. Bosenski kmetje so sestavili neko spomenico, da stvar predložé vladarju. Ko so za spomenico iskali podpisov, je dala bosenska vlada devet kmetov zapreti. Štirje so skrivaj odšli na Dunaj. Ondu so čakali 16 dnij, da dobé avdijenco pri cesarju, katero jim je obljubil izposlovati minister Kallay. Minister je celo obetal, da je sam predstavi vladarju, a potem ni imel nikdar časa. Deputacija je, boječ se, da jo z odgonom ne odpravijo v Bosno, izročila cesarski kabinetni pisarni spomenico in prosila za osebno varstvo. Prošnja kmetov gledé osebnega varstva se je uslišala in dalo se je slednjemu 25 gld. za pot v domovino. Kaj se stori glede pašniških pravic, se še ne vé. V cesarski kabinetni pisarni so se jako čudili, da so take razmere, da bosenski kmetje celo za osebno varnost prosijo. Morda naposled tudi na Dunaju spoznajo, da Kallayeva uprava Bosne in Hersegovine ni tako vzorna. Sploh Kallayev vladanje v Bosni in Hersegovini še ni ničesa storilo. Tako je v Bosni še sedaj desetina.

Srbija in Črnagora. Srbski kralj Aleksander je bil obiskal nedavno črnogorskega kneza na Cetinju in se pri tej priložnosti zaročil s črnogorsko princezino Ksenjo. Na Cetinju je bil srbski kralj jako prijazno vzprejet. Pri tej priložnosti sta se črnogorski in srbski vladar nekda tudi pogovarjala, kako hočeta v bodoče braniti srbske koristi na Balkanu.

Grška in Turčija. Turki so Grke popolnoma pretepli in se približujejo Atenam. Na Grškem je padla prejšnja vlada, nova, kateri je načelnik Rallis, nima večje sreče. Celo s Krete je Grška bila prisiljena odpoklicati skoro vse vojake. Mirovno pogajanje se kmalu začne. Turčija je vsled svojih zmag silno prevzetna postala, zahtevati misli, da jej Grki plačajo visoko vojno odškodnino, odstopijo velik del zemlje, da se razveljavijo vse pogodbe v prid Grkov na Turškem, da se omeji Kreti obljubljena samouprava in da Grki izroče Turčiji vse svoje torpedovke. Seveda v te zahteve tudi velevlasti ne bodo privolile. Mirovno pogajanje bode vsekako jako težavno.

— Kako, ne poznaš? Naša hiša je pri mostu . . . z opeko je krita in pomol ima. Oče moj je strojar.

— Ne poznam . . . V Belogradčiku je samo jeden strojar, in ime mu je Nikola Tabak. Si li ti že dolgo tukaj?

— Od belogradčijske vstaje.

— Oh, moj strijc, veš-li, da je od belogradčijske vstaje že dvajset let? . . .

— Tako je, rekel je strijc Korta, in solze so mu pritekale iz oči. — Umrli so mi stariši od žalosti za sinom svojim. — Kako je pa tebi ime? vprašal je fanta in z rokavom obrisal junaške solze.

— Čeno, odgovoril je fant.

— E, brate Čeno, usedi se malo, da te malo popprašam o naši deželi, našem mestu. Ti si sedaj truden od pota in treba je, da malo posediš in se odpočiješ.

— Dosedaj nisem imel počitka; več ne bodem videl božjega sveta; nisem več za ta svet.

Ceno je bil fant kacih dvajsetih let, tenek in visok, bel in rudeč, lepo napravljen, lepega obraza, toda na njegovem lepem obrazu se je videla smrt, videlo se mu je, da je mrzličen. — Oči so mu gorele kakor oglje.

— Zakaj si obsojen, sinček moj? zakaj so te poslali semkaj, da bodeš naš tovariš? Pa nisi koga ubil? Nisi li pogubil kake duše? . . . vprašal ga je strijc Korta.

— Čeno je zakašljaj, blede lica so mu zarudela, oči zabliskale, telo se mu je streslo in rekel je:

— Pogubil nisem ne jedno dušo, a dvajset; pa ne kristijanskih duš, temveč pasjih.

— Bog ti pomagaj, rekel je strijc Korta in prekrižal se.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Z Dolenjskega. (Nauk v naših šolah.) Naš kmet se včasih protivi pošiljanju svojih otrok v šolo. Tega ni uzrok zmiraj potreba mladih delavcev doma pri delu, ampak pametnejši sprevidijo, da se v naših šolah preveč takih stvari uči, katerih pozneje človek ne rabi. Naš kmet si misli, da ima ljudska šola n. pr. človeku dati tudi ono izgojo, ki jo bo pozneje odrasel rabil. In on najde, da tega ni dosti najti. Če se vzame, da je veliko otrok v jedni sobi in da ima jeden učitelj preveč opraviti, se ne more dosti povoljnih uspehov pričakovati, ne gledé tega, da daljna pot, vreme, bolezní tudi prouzročujejo te slabejše uspehe. Ali ker so ti nedostatki in se ne dajo lahko in hitro odpraviti, bi se vendar dalo več doseči, ko bi se učni predmeti drugače učili in nekateri bolj skrajšano. Krščanski nauk jemlje precej časa, ali v tem še stari testament prav dosti. Kako so stari židovi si svoje razmerje z božanstvom mislili, tega ni treba natančno vedeti malim dečkom. Posebno bi se lahko zgodbe o Kajnu in Ablu, o žrtvovanju Abrahama in drugo, kar ravno ne dela mehkega čuta, okrajšalo. Sicer ima krščanski nauk veliko prostora v cerkvi, če se v njej ne politizira. Zdajšnji človek mora biti volilec, je davkoplavevalec, on ima s sodišči v civilnih in kazenskih stvareh opraviti, porotnik je, on mora menjice podpisavati, on ima opraviti v posojilnicah, on vidi, da se ljudje družijo v zakonu, v občinah, po narodih, v državah, on postaja občinski odbornik in postal bi tudi poslanec, ko bi se za toliko neumnega imeti ne pustili. Vse to in še več je našemu kmetu nejasno, nič ne vé o vsem tem, kar tudi njegovo življenje zadeva, ker ga šola vsega tega ni učila, pozneje v delu pa ni imel časa si teh vednosti pridobiti. In dosti vsega tega bi se dalo v mladosti pridobiti. Pouk v ljudskih šolah je pri nas v Avstriji tako uravnan, da ne gre drugače. Ali na Angleškem, v Ameriki, na Nemškem se v tem oziru že svita, že v ljudski šoli se mladičem zastopno mej poukom družih predmetov pojmovi o navedenih stvareh podajajo. Kjer je prilično, se ozira učitelj na vse, kar življenje človeka v družbi zadeva. Kaj je kmet - posestnik, kaj obrtnik, uradnik, duhoven, kaj veleposestnik, kaj tovarnar, kaj delavec in kako ti vkup v družbi delajo, delati imajo, to vse lahko prilično pri podučanju drugih naukov učitelj spravi na razgovor. Denar vsak človek pozna. S tem pojmom se potem razločijo drugi o vrednosti, kapital, delo, kupčija itd. Ko popisuje zemljo, zveže učitelj s tem naukom tudi nauk o familiji, narodu, občinah, državi in pove, kaj je država, kako ta deluje, zakaj se države snujejo. Uplete tudi nauk o cestah, železnicah, pošti, uradi, kot javnimi opravami. In tako naprej tudi gledé naukov o glavnih črtah narodnega gospodarstva človeške družbe. Vsi glavni pojmovi o narodnem gospodarstvu se mladičem mej poukom družih naukov razložijo. To dela nauk jako zanimiv, ti mladiči pazno poslušajo, dobro misliti začnejo, in ko v življenje stopijo, se vedó kam deti. Tako se v Ameriki podučuje. Bo tudi

v Avstriji do tega prišlo, ker se bo ta nauk moral upejljati, zahtevala ga bodo ljudstva sama. Ali v nekaterih za izgojo našega kmeta in obrtnika po deželi osnovanih šolah bi se ta nauk že zdaj lahko vršil. Vzemimo našo šolo na Germu pri Novem mestu. Razven učiteljev poljedelcev, živino-, vinorejcev, je tudi učitelj veronauka ter jeden za druge predmete ljudske šole, ki se bolj obširno tukaj učijo. Po naših mislih v tej šoli učitelja veronauka ni treba. Zakaj imamo toliko kapelanov in župnikov, naj ti mesto politikovanja, starejšo mladino v cerkvi ob nedejljah učijo, kar jim že niso v ljudski šoli vcepiti mogli, ali mesto te potrate časa v strokovni šoli, naj bi učitelj bil, ki bi gori navedeno učil in naj bi drugi učitelj pri ponavljanju predmetov ljudske šole upletaval to in ono iz naukov narodnega, državnega, gospodarskega življenja. Kazensko pravo ima toliko važnosti v življenju narodovem. Koliko nepotrebni žrtev je iz zgolj nevednosti v tej strani družbenega življenja! Pa vsaj je veronauk! Ni zadosten, ni več zadosti upliven in ni to, kar pametno razlaganje z lepoto, s svetom se je boriti, ne z nebesi v teh šolah. Dobrega jurista pošljite v take šole, naj mesto veronauka ure izpolni, pa boste več koristili mladim dečkom. Najboljši kmeti naj postajajo ti fanti naših teh šol. In domu pridejo in nevedni so v vsem organizmu naše družbe tako, kakor oni, ki so doma ostali. Tu naj deželni zbor pomaga, tukaj ima prosto roko, ljudske šole so državne. Seveda to zdajšnje razmerje našim zdajšnjim kmetiskim zastopnikom v deželnem zboru godi. Tem neumnejši je kmeč, tem ložje je pri volitvah držati in komandirati, tem širnejše je njegova kašta odprta duhovnim njegovim pastirjem. Ali tu je treba, da drugi odmorejo in si drugi važnost take sile v zdajšnjem veku dobro predstavijo ter svojo skrb tudi na obrtne naše šole obrnejo. Iz teh šol ima priti dober kmet in dober meščan. Je žalostno. Svetovno vprašanje kolektivizma, vprašanje, ako zemljišča, tovarnice hiše, vsem skupne postanejo, da se reva v človeški družbi odpodí, ali naj ostane pri zdajšnji razdelitvi lastnine posameznih, ali se kaka srednja pot kot rešilna vzame, vladajo ves drugi omikanejši svet, pri nas na Slovenskem le še delavec v mestih kaj bere gledé teh vprašanj, ta še kaj o nji vé, drugi pa nič in iz časopisov, kakor iz lece se slišijo, berejo o teh vprašanjih največje bedarije. Vsem pa manjka prave podlage, ki ga nauki o gori navedenem dajo in ki bi že mladini se lahko razodeli in to igraje, zanimivo za učitelja ter učence. Naši duhovniki si upajo našim kmetom največje bedarije obesiti kot velike neovrgljive resnice, vodijo jih, kamor jih hočejo. Ljudje sami ne vedó misliti v državnih, občinskih stvareh. V to tmino posvetite Vi, ki narod zastopate. (Uredništvo se z dopisom povse ne strinja.)

Iz Sv. Jurija pod Tabrom, 19. aprila. Štiri leta je bil g. nadučitelj Franc Šijanec pri nas; bil je ob enem priljubljen kot izvrsten učitelj in najmarljivejši sadjerejec. Črna moč teme ga je prisilila, da je menjal z

g. Pečovnikom, nadučiteljem pri sv. Antonu v Slov. gor. pri sv. Trojici. Vsak človek v občini vé, kaj je bil g. Šijanec ne le šolski mladini, katera ga je ljubila kot svojega očeta, ampak tudi revnemu zatiranemu kmetu. Štiri leta je odgojeval našo mladino. Vzpodbujeval jo je k vsemu dobremu, posebno pa jo je učil dobrega gospodarstva. Kmetom je bil najboljši prijatelj, in vselej najboljši svetovalec. O njegovej izredni marljivosti priča njegova sadjereja, katero je očivil in sam 4 leta poučeval. O njegovi ljubezni do kmetiškega gospodarstva bodo še poznim rodovom pričali tisoči sadnega drevja, ki ga je on vzgojil in ki bo jedenkrat lahko vir tukajšnjemu blagostanju. In

kaj je g. Šijanec za vse to dobil? Nič ko nehvaležnost, in to od tistih, ki so bili v prvi vrsti poklicani, da bi ga podpirali. Več ko je dobrega storil, bolj so ga nekaterniki sovražili, ker se jim ni klanjal in v prahu valjal; toliko časa so rili in ga pri vsaki priložnosti zasledovali, da je bil prisiljen; menjati službo. Kakor se je Kajn zmotil, ko je mislil, da bo Bog njega rajši imel, ko Abeljna, tako so se zmotili ti možje. Mislili so, ko Šijanec ne bo, jih bo ljudstvo spoštovalo, pa jih le obsoja. Tudi za može, ki so si na svoj prapor zapisali, uničiti vse, kar za njih zastavo ne hodi, pride dan plačila. Vas pa, blagi g. nadučitelj, Bog živi še mnogo let in ne zabite nas.

Slovenske in slovanske vesti.

(Prenos Kopitarjevih umrjooih ostankov v Ljubljano.) Ker se je pokopališče sv. Marka na Dunaju, kjer je pokopan veliki učenjak, naš rojak Jernej Kopitar, in njegov veliki učenec Vuk. Stefanovič Karadžič, že pred več leti opustilo, in se dotični prestor v kratkem zazida, je sklenil odbor „Slovenske Matice“, da se Kopitarjevi ostanki prihodnji mesec prenesó v Ljubljano ob isti priliki, ko bodo Srbi prepeljali ostanke Vukove v Beligrad. Matičin odbor je tudi sklenil, obrniti se na deželni odbor kranjski, na mestno občino ljubljansko in na „Pisateljsko društvo“, naj bi „Matico“ podpirali s primernimi prispevki v ta namen. Znano je, da je mestni občinski svet dunajski najprej nameraval Kopitarja pokopati v častnem grobu na osrednjem pokopališču dunajskem; pozneje pa je iz političnih razlogov to namero opustil.

(Slovenska gimnazija v Celju) „Hlas“ javlja: Pred kratkim so nekateri nemški poslanci hoteli sprožiti celjsko vprašanje in so se radi tega posvetovali z naučnim ministrom baronom Gautschem. Ta jih je opozarjal, da nihče ne more vedeti, kaj se lahko zgodi v nekaterih dneh in torej ne kaže celjske gimnazije spravljati v razgovor.

(Celjske občinske volitve.) Celjski Slovenci se volitev v občinski svet letos niso udeležili, ker je voz mestnega gospodarstva silno zagažen in bi nasprotniki izvrčali pri polomu vso krivdo na Slovence. Vlada trja vodovod, ki je tako potreben mestu, kakor slepcu pogled, kajti po vodnjakih v Celju je več gnojnice kakor vode. Vladni preiskovalec našel je, da ni v nobenem vodnjaku pitne vode. In to naj bo mesto za letovišče? Kanalizacije ni in mestni očetje še ne mislijo nanjo. Treba bode vlado spomniti, da tudi v tem oziru podrega, ker nalezljive bolezní so kaj vsakdanjega v Celju, če tudi se zakrijajo javnosti. Kaj bi pomagal ves napor par slovenskih delavnih mož, če bi nasprotnik le iz gole mržnje ne imel za nobeno dobro stvar posluha in vse zavrgel, le radi tega, ker bi Slovenec predlagal. Zato bodo čakali Slovenci, naj se pogrezne popolnoma to gospodarstvo.

(Odgovornost izvrčajo na Slovence.) Vsled nezakonitosti pri zadnjih volitvah se je prebivalstva v

tržaški okolici lotila silna novolja. Nastali so bili neki izgredi. Seveda so se Italijani tudi izgredov udeleževali in v največ krajih jih celo na ta ali oni način izvali. Italijanski listi so te izgrede seveda jako pretiravali. Na podlagi teh pretiranih in zavutih poročil je tržaški mestni zbor sklenil neko resolucijo, v kateri se obrača do vlade, da naredi red v okolici. Namen tej resoluciji je pač v prvi vrsti odvrniti pozornost od lastnega postopanja.

(Razmere na Primorskem.) Dr. Gregorčič in tovariši so že pred Veliko nočjo stavili nujni predlog, s katerim se vlado pozivlje, da naredi konec sedanjim razmeram na Goriškem. Ker so se v predlogu navajale razne krivice, ki so se godile pri volitvah, ki spominjajo na gališke razmere, je vlada sporazumela se s predsednikom Kathreinom, da ga dolgo ni postavil na dnevni red. Ko je naposled zbornica Kathreina le prisilila, da je predlog postavil na dnevni red, je pa dr. Gregorčiču odtegnil besedo, češ, da ne govori le o nujnosti, temveč tudi o predlogu samem, o katerem se ima pozneje razpravljati. Na to je pa sejo zaključil. V torek bi se bila imela razprava o tem nadaljevati, a se brez povoda ni.

(Svoji k svojim) Borba proti laškim, Slovincem sovražnim trgovcem in obrtnikom je, rodila že lep sad. Lahki trepetajo od strahu. Poslali so že posebno odposlanstvo k namestniku Rinaldiniju, kateri je obljubil, da — pomore. Kakor da bi Rinaldini mogel ljudi siliti, komu naj dajo zaslužka!

(O drž. pravdniku Vidulichu) pravi „Soča“, da je pri prvi vzklicni obravnavi, katero je predsednik Schmarda vodil v slovenskem jeziku, govoril izključno v italijanskem jeziku. Ker je takrat, ko je prosil za to službo, dokazal znanje slovenskega jezika, si moremo misliti jedino to, da noče govoriti in uradovati v slovenskem jeziku.

(Kako so hitri.) Dne 22. m. m. sta bila pozvana dva odbornika „katoliško-političnega in gospodarskega društva“ za Slovence na Koroškem pred celovško sodišče, da pričata v preiskavi proti nekemu uradniku okr. glavarstva. Zahtevala sta, naj ju preiskovalni sodnik zasliši v slovenskem jeziku, kar se je tudi zgodilo, a po drugem

uradniku. Že dva dni potem so Nemci ropotali radi tega na vseh shodih. „Mir“ pravi, da ni težko najti zveze, kako da Nemci tako hitro izvedo — uradne tajnosti.

(Namestniška kriza v Trstu.) Kaže se, kakor da je stališče tržaškega namestnika viteza Rinaldinija vendar-le omajano in da utegne odstopiti. Poroča se, da je bil te dni poklican na Dunaj tržaški namestniški svetnik baron Conrad, in sodi se, da postane ali on ali dunajski namestniški svetnik Giovanelli namestnik Rinaldinijev.

(Boj za pravico slovenskega jezika — na grobeh!) Tržaškemu Slovencu Franu Primožiču je umrl otrok dne 20. marca. Žalujoci oče je hotel prirediti mal nagrobni spomenik svojemu otroku. V ta namen je šel pred kakimi tremi tedni na magistrat z dotičnim napisom. Tam pa so mu odgovorili: „Ako napravite napis italijanski ali nemški, bode stvar rešena kratkim potom, ako pa hočete slovenskega, morate napraviti prošnjo, kolokovano seveda“. Našemu možu vendar ni šlo v glavo tako jednostransko postopanje in šel je osebno na namestništvo. Tu so mu seveda odgovorili, da na same besede ne morejo storiti ničesar, ampak uložiti mora pisano pritožbo. In tako umrlo dete še sedaj nima spomenika, ker si slovenski jezik ne more priboriti pravice niti na grobeh. Nič ne bi imeli proti temu, ako na magistratu zahtevajo pisane prošnje in kolka, ako bi vedeli, da se postopa z vsemi jednako, ako ne bi vedeli, da se sicer take stvari rešujejo brez sitnosti in stroškov za stranke! Tako pa, ko vidimo, da uživata ugodnosti tudi Italijan iz Italije in Nemec iz rajha, dočim se nam, domačinom, stavljajo vse možne zapreke, da smo torej gledé svojih pravic daleč tam v kotu za inozemci — nas to mora žaliti.

(Umrli) je v Ledinah pri Idriji župnik gospod Janez Bolta. Pokojnik je bil vrl, blag in značajan rodoljub, zelo priljubljen ne samo pri svojih župljanih, nego pri vseh, kateri so imeli priložnost, ga spoznati. Bil je znan kot izvrsten propovednik, a oznanjal je v cerkvi le besedo božjo. Ker ni hotel svoje duhovniške oblasti porabljeti za politično hujskanje, ga v ljubljanski škofijski palači niso nič preveč prijazno gledali. Bodi temu možu časten spomin ter lahka zemlja domača! — Umrli je dne 1. maja v Brnu slovenski gledališki pevec Josip Trtnik. Pokojnik si je bil s svojim milim glasom pridobil na tujem že slavno ime in čakala bi ga gotovo še lepa bodočnost, da ga ni pobrala smrt.

(Redki gostje v Postojini.) Dne 6. maja popoldne obiskala je Postojinsko jamo redka družba: Kralj rumunski s kraljico, nadvojvoda luksemburški z nadvojvodinjo in knez Hohenzollerski s spremstvom. Goste sta pozdravila okrajni glavar Laschan in župan Vičič, katera sta bila tudi povabljeni na zajutrek. Po zajutreku so si gostje ogledali jamo in se vpisali v spominsko knjigo

(Volitve na Hrvatskem) bodo že dne 17. t. m. Vladi se zato tako mudi, da opozicija ne bode imela časa za agitacijo. Da vladni pristaši dobe večino, zato bodo že skrbeli grof Khuen-Hedervary in podrejeni mu organi. V vladnem taboru so se baje že popolnoma do-

govorili, koliko sme biti voljenih opozicijonalcev. K večjemu šest jih sme biti več kakor doslej. Nekaj opozicijonalcev pa mora biti že zato voljenih, da vlada potem lažje reče, da ni pritiskala na volilce, češ, drugače tudi ti ne bi bili voljeni.

(Dunajski Čehi) sedaj popisujejo češke stariše na Dunaju, da bodo potem zahtevali, naj se obstoječi češki šoli prizna pravica javnosti in osnuje še več čeških šol. Tudi dunajska češka društva hočejo v bodoče z oblastvi le češki občevati in to tudi določiti v svojih pravilih. Hkratu se je mej dunajskimi Čehi začelo pripravljanje za bodoče ljudsko številjenje. Dosedaj so mnogi Čehi na Dunaji za občevalni jezik vpisali nemščino. Zato je pa samo kacih 75.000 Čehov na Dunaju po ljudskem številjenju, dočim jih je v resnici nad 200.000. Dunajski Čehi dosedaj le zaradi tega niso dosti šteli, ker so bili slabo organizovani in so le tlačanili drugim strankam.

(Zakaj pri nas ne tako?) Minister za nauk in bogočastje je pripovedoval te dni v seji zbornice poslancev v občinskem zastopu v Duhcovu, ki ni nikakor hotel vršiti svoje dolžnosti z ozirom na šolo manjšine prebivalstva dotičnega mesta, in kako so potem vladni organi storili in ukrenili potrebo. V Duhcovu, kjer je večina prebivalstva nemška, se je ustanovila češka šola za češko manjšino z naredbo deželnega šolskega sveta od 10. marca 1884. Občinski zastop je trdil in prisegal, da ta šola ni potrebna in se je pritožil na ministerstvo in upravno sodišče. Pritožba je bila odbita. Kako „nepotrebna“ je bila češka šola v Duhcovu, je povedal minister, da se je takoj vpisalo vanjo 332 otrok, a do danes je naraslo število na 719. Prostori so postali pretesni za toliko otrok. Torej je iz vzgojeslovnih in zdravstvenih ozirov trebalo novih prostorov. Okrajni šolski svet je ukazal občinskemu zastopu, naj odpomore nedostatkom, sicer da šolska oblast ukrene potrebno na stroške občine. Občina se je pritožila na deželni šolski svet in ministerstvo, a zaman. Potem je okrajni šolski svet ukazal občini, naj v teku 8 dnij stavi primernih predlogov za odpravo nedostatkov. Tudi proti temu nalogu se je zopet pritožila, a njena pritožba je bila odklonjena. Na to je okrajni glavar po nalogu okrajnega šolskega sveta sklenil pogodbo za nakup potrebnega zemljišča za zgradbo potrebnega poslopja. Zakaj pač v Trstu in Gorici tako odločno ne postopa proti občini gledé osnove slovenskih šol?

(Izseljencem v svarilo.) Iz poročila c. in kr. avstrijsko-ogrskega konzulata v San Pavlu se lahko tisti, ki se hočejo izseliti, prepričajo, kako se lažejo na izseljevanje prigovarjajoči agentje in kake so resnične razmere v San Pavlu in v Rio Grande do Sul, spoznajo pa tudi lahko, kaka škoda zadene časih izseljence pri menjavi denarja in pri odpravi prtljage. Rečeno poročilo pravi: V San Pavlu je zdaj 48 ogerskih in hrvaških rodbin, katere so zapustile domovino, ker jim je obljubil agent Anton Gergolet, da dobe v državi Rio Grande do Sul zemljišča v last. Dotični agent je pač vedel, da je braziljska vlada na račun posameznih držav prevažala izseljence, da pa država San Pavlo tega nikdar ni zahtevala. Vzlic temu

je poslal v San Pavlo ljudij, kateri so bili v Genovi jasno in določno povedali, da se hočejo naseliti v državi Rio Grande do Sul, da jih proti njih volji tod naseli. Ljudje nikakor nečejo službovati kot delavci na velikih kmetijah, ki pridelujejo kavo, in se nečejo tod naseliti, tudi ker vedo, da bi vlada tega ne dovolila, ker je premalo izmerjenega sveta in zlasti zategadelj ne, ker hoče le delavcev in ne samostojnih naseljencev. Ljudje so zdaj ko nimajo sredstev, v največji bedi. Blizu mesta taboré v zapuščenih šupah in žive ob miloščini. Može so prišli na konzulat in prosili pomoči. Konzulat, ki neče za tujo državo imeti troškov, je posredovanjem poslaništva prosil, naj zvezna vlada te ljudi prepelje v Rio Grande do Sul. Vlada je ustavila izseljevanje, a storiti ni hotela ničesar. Dalje se čujejo dan na dan pritožbe glede nepoštenega postopanja imenovanega agenta s prtljago izseljencev. Vozni listek se ljudem navadno vzame in ker se jim nič v roke ne da, navadno ne dobe svoje prtljage, pa tudi nobene odškodnine, pač pa izgubé z reklamacijami mnogo časa. Zlasti nepošteno pa postopajo agent Gergolet in njegovi ljudje pri menjavanju denarja. Jéden Gergoletovih ljudij se zove Kavčič, imena družega, ki je najbrž doma

iz Zagreba, ni bilo moč izvedeti. Ta spravlja ljudi k menjevalcu. Neki Hrvat je za 450 gld. dobil le 30 funtov šterlingov. Dotičnik menja tudi sam denar ter slepari pri tem izseljence prav nesramno, vrh tega pa jim za prtljago zaračuna še dosti več, nego je določeno. Torej bodite previdni izseljenci!

(Konec slovenski naselbini v rajski dolini v Kaliforniji) Slovenski duhovnik Jeram v Kaliforniji je bil predlanskim sprožil misel, naj se v „rajski dolini“ v Kaliforniji napravi slovenska naselbina. Ta naprava je bila umazana špekulacija. Jeram je preslepil mnogo Slovencev, da so za to napravo žrtvovali ves svoj zaslužek, zapustili svoja bivališča in se naselili v „rajski dolini“, katera je prava puščava. Slovenski naseljenci so drug za drugim zapustili puščavo, kamor jih je bil zvabil duhovnik Jeram. Kakor poroča „Amerikanski Slovenec“, ni zdaj v „rajski dolini“ nobenega izseljenca več. Polom te Jeramove naselbine je za prizadete slovenske rojake usodnega pomena. Izgubili so najmanj 50.000 dolarjev, mnogi iz njih prišli so na beraško palico, Jeram pa je naredil lep dobiček in se zdaj smeje svojim prevaranim rojakom.

Razne vesti.

(Nesreče.) Kovač Lorenc Logar iz Železnikov se je 27. m. m. umival v Sori. Prijela ga je božjast in ga vrgla v Soro, v kateri je utonil. — Zadvorom so fantje hoteli streljati s staro puško. Al. Vidrgar je prvi ustrelil, a puška se je razpočila in ga tako nevarno poškodovala, da so morali fanta odnesti v bolnico. — Pri Sevnici je v ponedeljek, dne 3. t. m. trčil plov ob skalo in se razbil. Dva savinjska plovca sta padla v jako naraslo Savo in utonila. Jednega mrliča so ljudje na mestu potegnili iz vode, drugega pa so odnesli valovi. — V Kropi sta zadnje dni minolega meseca kovača Jakob Praprotnik in Janez Petrič v družbi z nekaterimi tovariši streljala iz možnarjev. Jeden možnarjev se je razpočil in Jakoba Praprotnika po obrazu tako nevarno poškodoval, da so morali ranjenca prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

(Nesreča na dolenski železnici.) Dne 26. aprila se je pokazalo, kako varno je grajena dolenska železnica. Popoludanski vlak, vozeč iz Ljubljane z navadno zamudo, učinil je zopet nezgodo, ki bi bila lahko grozna. Železniška proga prekine blizu Retij deželno cesto, vodečo iz Ljubljane v Kočevje, tako nevarno, da vozniku, vozečemu proti Laščam, kljub opreznosti ni mogoče zapaziti vlaka, predno ne stoji že pred njim, posebno če vsled neugodnega vetra ne sliši niti žvižga, niti ropota. Imenovani dan vozil je imovit bloški posestnik iz Ribnice. Tik pred progo zagleda vlak in skuša ustaviti konja, kar pa radi precejšnjega strmca ni tako hitro mogoče. Voz obstal je za trenotek in spremljevalec voznikov je porabil ta trenotek ter se spustil raz voz, oteč si s tem življenje. Vozniku pa ni bilo moč oteti se, kajti vlak je zgrabil za voz, ga razdrobil in zagnal na jedno, voznika pa na drugo stran. Voznik priletel je ob skalo, si zlomil roko in se na glavi in na prsih poškodoval. Nesreči ni vzrok niti železniško osobje niti voznik, pač pa lahkomišelná železniška naprava, ki je že večkrat nesrečo ponzročila. Skrajni čas je, da se v tem oziru kaj stori, kajti razjarjano ljudstvo,

ki je mnogo žrtvovalo za železnico, uteguilo bi obrniti svoj gnjev zoper njo.

(Naglo umrl) je dne 2. maja zjutraj Josip Wastel, prodajalec kuhinjske posode, doma iz Slakove na Češkem. Omenjenec pripeljal je v soboto popoldne na prodajalni prostor v Ljubljani voziček desek in je pri vходу padel in se vdaril na čelo tako, da je nekaj časa v omotici ležal. Po noči potem je umrl.

(Pretep.) Jožef Šušteršič, tesar, in Peter Jeraj, delavec, oba v Ljubljani, napila sta se dne 3. maja dopoludne žganja in šla potem opojena delat na stavbinski oder. Ker Šušteršič ni hotel ali ni mogel delati, razjezil se je Jeraj nad njim in ga začel na odru suvati in se ž njim ruvati. Podrla sta se oba in padla raz oder ter s telesno poškodovala. Šušteršič se je na glavi in na roki tako težko poškodoval, da se je moral odpeljati v deželno bolnico. Jeraj se je le na roki lahko poškodoval.

(Napaden orožnik.) Dne 28. m. m. je lovski čuvaj Jožef Premk v Lukovici zavratno napadel orožniškega stražmojstra Jurija Kolmana in ga tako udaril po glavi, da se je orožnik zgrudil brez zavesti na tla. Premk je potem vzel napadenčevo sabljo in divje udrihal po nesrečniku. Odsekal mu je dva prsta in ga tudi sicer nevarno poškodoval. Surovi napadalec se je izročil sodišču.

(V kamniškem okraju) so se vsled dežja na raznih krajih udrli usadi, kateri so provzročili precej škode. — V Beli pri Kamniku je vsled dežja potok Studenec stopil čez breg in napravil na poljih Franceta Klemena nad 350 gld. škode.

(Požar.) V noči od sobote na nedeljo je zgorela šola pri Sv. Barbari v Halozah. Tudi župnijska cerkev je bila v nevarnosti, ker je v zvoniku že začelo tleti, a na srečo so ljudje to pravočasno zapazili in ogenj pogasili. — V Zgornjem Kanomlji v logaškem okraju je dne 30. aprila zgorela hiša posestnika Janeza Vončine. Škoda znaša 2000 gld.

(Človeško roko) našla je dne 6. t. m. neka dekle v gozdu poleg Volčjega potoka v kamniškem okraju. Roka je bila že vsa razjedena. Doslej se ni našlo, čegava da je, dasi so orožniki in drugi ljudje skrbno iskali, misleč, da se je zgodila kaka nesreča ali kako hudo delstvo.

(Tatvine.) V pisarno inženirske sekcije na južnem kolodvoru prišli so v noči od 3. na 4. t. m. tatovi in pobrali iz miznic ves drobiž v znesku 47 gld. — Hlapcu Janez Kocmurju v Konjušnih ulicah št. 9 ukradel je dne 4. t. m. popoldne nek postopač iz hleva obleko, vredno 5 gld. Tat se je ujel.

(Samomor.) Posestnik Jožef Kunstek iz Spodnje Dobrove v trebanjskem okraju se je na svojem skednju obesil. Konstatovano je, da se je na istem mestu in na isti način usmrtil, kakor njegov oče. Zdravniki sodijo, da je vzrok samomoru prirojena blaznost.

(Talijo za rešitev življenja) v znesku 20 gld. je deželna vlada nakazala Matiji Špilarju iz Hraš, kateri je dne 13. decembra lanskega leta rešil iz vode Jakoba Smrdu-a iz Postojine.

(Gad pičil.) Dne 9. t. m. je v Preserji na hribu sv. Jožefa gad pičil 7letnega fanta, kojega so takoj v bolnišnico v Ljubljano peljali.

(Križanje nezvestnikov) je starodavna navada koroška in izvršuje se še dandanes na ta način, da se ujetemu nezvestemu zakonskemu možu, ki ga dobé pri kakem dekletu, vtakne palica skozi rokava, da mora potem v spremstvu z razprostrtima rokama domov k svoji prevarani ženi. Sodišče seveda nima razuma za take lepe narodne običaje. Ko so nedavno tega trije fantje iz Otoč nekega zakonskega moža na ta način „križali“, so jih orožniki ovadili in celovsko sodišče jih je radi utesnitve svobode obsodilo na 6 tednov oziroma 14 dni zapora.

(Praznoverstvo pred 100 leti.) Priprosto ljudstvo je še dandanes precej naklonjeno praznoverstvu, vendar se je omika v zadnjih 100 letih mogočno razširila. Kako neumni so bili ljudje še pred dobrimi 100 leti, ne samo na kmetih, nego tudi v mestih, dobro kaže naslednja dogodbica, katero navaja vladni svetnik prof. dr. pl. Valenta v svoji najnovejši knjižici „Der Naturforscher Hacquet als Arzt in Krain“. Hacquet je napravil, ko je bil profesor na ljubljanskem liceju, anatomsko zootomično „gledališče“. Cesar Jožef II. si je l. 1784., ko se je mudil v Ljubljani, ogledal to „gledališče“ in sploh vse bogate prirodoslovne zbirke Hacquetove ter se o njih jako pohvalno izrekel, a vzlic temu je bilo ljudstvo tudi v Ljubljani trdno prepričano, da je Hacquet napravil svoje anatomske gledališče, da v njem kolje rudečelase ljudi, s katerih krvjo skuša zgraditelj Gruberjevega kanala, bivši jezuit Gruber, čistiti živo srebro. Ta bedasta bajka je ljudstvo tako razburila, da se Hacquet ni upal nikamor več. Tako neumno zdaj ljudstvo pač ni več, a to je v prvi vrsti zaslug šole in časopisja.

(Naročen umor.) V Gradcu so bili te dni obsojeni radi umora slaščičarja Weberja, Marija Weber, ki je umor starega in grdega moža naročila, na vislice, Jožefa Ehmann, ki je svojega 16letnega sina pregovorila, da je slaščičarja umoril, tudi na vislice, mladoletni morilec pa na 18 let težke ječe.

(Po nedolžnem obsojen.) Porotno sodišče v Hebu na Češkem je te dni obsodilo rokovičarja Schmidta na smrt na vešalih, in to na podlagi njegovega priznanja, da je svoje in svoje ljubimke dete umoril in truplo sežgal. Zdej se je Schmidt menda zbal smrti, ker je izpovedal, da je njegova ljubimka umorila dete v njegovi odsotnosti.

Nečloveška mati je svoje hudo delstvo že priznala in izpovedala, da je Schmidt gledé umora popolnoma nedolžen, da je le krivdo vzela na se, da njo reši.

(Velika nesreča v Parizu.) Dne 4. t. m. popoldne je v Parizu nastal požar, pri katerem je zgorelo nad 100 oseb. Aristokratske dame imajo navado, da prirejajo vsako leto na korist siromakom dodrodne bazarje. Prirejajo jih v posebnem, nalašč v ta namen zgrajenem poslopju v ulici San Gaudy. To poslopje je narejeno zgolj iz lesa. Dne 4. t. m. se je v njega prostorih zbralo do 1800 oseb, ko je v oddelku vojvodine Uzès začelo goret. Vse poslopje je bilo hipoma v plamenu. Ljudje so hoteli bežati, pehali in trli so se brez premisleka proti izhodom, a premnogo jih je bilo, kateri izhoda niso dosegli. Ker se je požar strahovito hitro razširil, je mnogo oseb ponesrečilo. Gasilci so bili sicer hitro na lici nesreče, a rešiti niso mogli ničesar. Poslopje je zgorelo do tal. Izpod razvalin so gasilci izkopali 110 mrličev, zgolj ljudi iz najodličnejših krogov, mnogo se jih pa še pogreša, mej njimi vojvodinja d'Alençon, sestre avstrijske cesarice.

(Krojač — baron.) Listi javljajo, da je sveti Oče papež ustanovniku in sedanjemu voditelju znanega zavoda za napravo in prodajo oblek na Dunaju, Drecollu, podelil rimsko baronstvo. S čim si je Drecoll baronstvo zaslužil, tega ne vé nihče povedati; a ne dvomimo, da ga ni dobil za izdelovanje globoko na prsih izrezanih ženskih oblek, nego da si je moral pridobiti drugih zaslug. Vsekakor je lahko ves krojaški stan ponosen na krojača barona.

(Eksplozija plina.) Kako nevarna je razsvetljava s plinom, to se je posebno pokazalo v Lincu. Tovarnar Bauman je bil v svojo hišo napeljal plin. Te dni je nekega jutra z gorečo svečo šel v svoje skladišče. Čev, po kateri je prihajal plin, je bila nekoliko poškodovana in čez noč je bilo ušlo toliko plina, da ga je bilo vse skladišče polno. Komaj je Bauman odprl vrata in vstopil v skladišče, je nastala grozna eksplozija. Bauman je bil nevarno poškodovan, njegova trinadstropna hiša pa skoro uničena, da jo je treba do tal podreti, takisto pa tudi sosedno hišo. Plinova razsvetljava va je pač najnevarnejša.

(Razprava proti napadniku italijanskega kralja.) Iz Rima javljajo, da razprava proti napadniku kralja Humberta, Petru Acciaritu, vrlo napreduje. Policija je baje našla dokaze, da Acciarito ni iz lastnega nagiba napal italijanskega kralja, temveč, da je hotel samo izvršiti to, kar je sklenila cela zarota. Treba je torej najprej sokrivcem priti na sled, potem šele se bode vršila sodba.

(Sedemdeset potomcev.) Z rojstvom najmlajše hčerke vojvode in vojvodinje York ima sedaj angleška kraljica Viktorija 70 potomcev in sicer: 7 sinov in hčerk, 33 unukov in unukinj in 30 praunukov in praunukinj. Pri bodoči šestdesetletnici vladanja kraljice bodo zastopani 4 rodovi kraljeve rodovine: kraljica 78 let stara, princ Waleški 55 let, vojvoda Yorški 32 let in princ Edvard Yorški 3 leta star.

(Vojvoda d'Aumale), jedini izmej princev orleanske rodbine, kateri si je znal pridobiti naklonjenost francoskega naroda in kateri je pred nekaj leti daroval francoski akademiji veliko graščino s posestvom v vrednosti mnogo milijonov, je umrl na Siciliji. Vest, da je zgorela vojvodinja d'Alençon, ga je tako pretresla, da ga je hipoma zadela kap. Vojvoda d'Aumale je bil velik podpornik znanosti in umetnosti ter sam jako učen. Zapustil je premoženja nad tristo milijonov frankov, katere dobi večinoma princ d'Orléans, njegov netjak.

(Poroka deda, očeta in hčere) na isti dan se je vršila v Dalhundenu. Tesar Ivan Martz, star 78 let in njegova žena sta praznovala zlato, njun sin, tesar Karl Martz in njegova žena srebrno, teh dveh hčerk pa svojo navadno poroko. Nemški cesar je poročence obdaril.

(Potres.) Na otoku Guadaloupe se je v petek primeril strašen potres. Mesto Pointe a Pitre je skoro popolnoma porušeno. Samo v tem mestu je bilo ubitih 40 oseb, v drugih krajih pa mnogo več. Škoda je velikanska. Tudi na drugih zapadno-indijskih otokih je potres naredil znatno škodo.

☞ Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 5. junija 1897.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 1. maja:	23, 50, 90, 51, 53.
Trst, dné 8. maja:	63, 42, 32, 58, 11.
Gradeo, dné 1. maja:	59, 70, 90, 10, 74.
Praga, dné 12. maja:	10, 33, 77, 36, 31.
Linc, dné 8. maja:	40, 22, 55, 74, 15.
Brno, dné 5. maja:	65, 37, 8, 61, 14.

Tržne cene v Ljubljani

12. maja 1897.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	20	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež, „	6	—	Surovo maslo, „	—	70
Ječmen, „	5	20	Jajce, jedno „	—	02
Oves, „	6	30	Mleko, liter „	—	10
Ajda, „	7	—	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, „	7	—	Telečje „	—	60
Koruza, „	5	—	Svinjsko „	—	70
Krompir, „	2	—	Koštrunovo „	—	40
Leča, „	11	—	Pišanec „	—	55
Grah, „	12	—	Golob „	—	18
Fižol, „	9	—	Seno, 100 kilo „	2	60
Maslo, kgr.	—	90	Slama, „	—	178
Mast, „	—	70	Drva „ trda, 4 metr.	6	20
Špeh svež „	—	64	„ mehka, 4 „	4	50

Mizarski pomočnik

stopi lahko takoj v delo v Metliki št. 56, Dolenjsko.

Deloljubne osebe

povsod

katere iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradeo, poste restante.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15.

Najnižje cene.

☞ *Vizitnice* ☞
priporoča „Národna Tiskarna“.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

☞ Novo urejena ☞

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po leg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino
konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborna delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Peter Keršič

izdelovalec vozov

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

izdeluje in ima tudi v zalogi

raznovrstne vozove, štajerske
bagerle, na pol pokrite kočije,
Landauerje, tovarne vozove itd.

Kdo pije

Kathreiner-

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav
ostati in si kaj prihraniti.